

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

ректор Херсонського державного університету,

Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ
«_____» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування з **Теорії економіки**

для здобуття ступеня вищої освіти «**бакалавр**»

на основі повної вищої освіти

за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за
спеціалізаціями)

(денна форма здобуття освіти)

Івано-Франківськ 2025

Затверджено на засіданні кафедри економіки, менеджменту та адміністрування
(протокол № 8 від 3 березня 2025 року)

Голова фахової-атестаційної
комісії (укладач програми)

(підпис)

Вікторія ПЕТРЕНКО

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування з теорії економіки	5
3. Список рекомендованої літератури	8
4.Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування	9

1. Загальні положення

Програма фахового вступного випробування з Теорії економіки складена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» на 2 курс на основі базової або повної вищої освіти / та осіб, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра та виконують у повному обсязі навчальний план.

Організація та проведення фахових вступних випробувань відбувається у порядку визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування – відбір претендентів для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)».

Форма фахового вступного випробування: вступне випробування проводиться усно (дистанційно) для осіб, які вступають на основі базової або повної вищої освіти / та осіб, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра та виконують у повному обсязі навчальний план.

Тривалість фахового вступного випробування – 20 хвилин.

Результат фахового вступного випробування оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційній роботі такого вступника член фахової атестаційної комісії вказує причину відсторонення та час.

Вступники, які не з'явилися на фахове вступне випробування (співбесіду) з Теорії економіки без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування з

Теорії економіки

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Становлення й основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет економічної теорії та еволюція його визначення різними школами. Методи пізнання економічних процесів і явищ та їхня класифікація. Економічні категорії, закони та принципи. Пізнання і використання економічних законів. Функції економічної теорії. Економічна теорія як теоретико-методологічна база інших економічних наук.

Тема 2. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси

Економічні потреби суспільства, їхня суть та структура. Економічний закон зростання потреб. Економічні інтереси: сутність, класифікація, взаємодія. Мотиви та стимули ефективного господарювання.

Тема 3. Економічна система суспільства. Відносини власності

Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку. Економічна система, її сутність, цілі й основні структурні елементи. Типи економічних систем. Власність, її суть, форми і місце в економічній системі. Місце і роль людини в економічній системі.

Тема 4. Закономірності та особливості розвитку перехідних економік

Сутність і закономірності еволюційного переходу економічної системи до наступного типу. Перехідні економічні системи: зміст і основні риси. Криза і розпад командно-адміністративної системи та необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції переходу постсоціалістичних країн до ринкової економіки. Формування інституційних та економічних умов переходу країн до нової системи господарювання.

Тема 5. Форми організації суспільного виробництва та їхня еволюція

Сутність і структура суспільного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Економічні та неекономічні блага. Товар і його властивості. Альтернативні теорії вартості. Закон вартості, його сутність та функції.

Тема 6. Теорія грошей і грошового обігу

Теоретичні концепції виникнення і суті грошей. Функції грошей та їхня еволюція. Грошовий обіг і його закони. Грошова система, її структурні елементи й основні типи. Валютні курси. Конвертованість грошей. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально-економічні наслідки.

Тема 7. Ринкова економіка: суть, структура та інфраструктура

Ринкове господарство як невід'ємна складова товарного виробництва. Риси, структура та функції ринку. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Інфраструктура ринку.

Тема 8. Попит і пропозиція. Теорія ринкової рівноваги

Суть попиту і фактори, що його визначають. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Еластичність попиту і пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.

Тема 9. Конкуренція і монополія у ринковій економіці

Конкуренція, її суть і економічні основи. Закон конкуренції. Види економічної конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Монополія: причини виникнення, суть та основні форми. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.

Тема 10. Підприємництво у ринковій економіці

Зміст, основні принципи та ознаки підприємництва. Теорії та моделі підприємництва. Організаційно-правові форми підприємництва. Класифікація підприємств за розміром. Малий бізнес. Нові види підприємницької діяльності.

Тема 11. Капітал. Витрати виробництва і прибуток

Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Структура авансованого капіталу. Витрати виробництва, їхня сутність та класифікація. Прибуток на капітал і фактори, що його визначають. Економічна роль прибутку. Кругооборот і оборот промислового капіталу. Амортизація і відтворення основного капіталу.

Тема 12. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки

Аграрні відносини, їхній зміст і особливості. Земельна рента, її сутність, види і механізм утворення. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Державна політика регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва.

Тема 13. Доходи, їхні джерела й розподіл

Сутність, види і джерела формування доходів. Номінальні й реальні доходи. Функціональний розподіл доходів. Попит на ресурси та чинники, що його визначають, в теорії граничної продуктивності. Ціноутворення на ринку праці. Заробітна плата як явище ринку. Економічна рента і трансфертний дохід у складі заробітної плати. Форми і системи заробітної плати. Вплив держави та профспілок на функціонування ринку праці. Персональний розподіл доходів. Сімейні доходи, їхній рівень, джерела і структура.

Тема 14. Економіка невизначеності, ризику і страхування

Невизначеність і ризиковість сучасної ринкової економіки. Спекуляція та її роль в умовах ринку. Страхування як засіб обмеження рівня ризиковості.

Тема 15. Національне виробництво і відтворення

Зміст, види та пропорції національного (суспільного) відтворення. Теоретичні моделі суспільного відтворення. Система національного рахівництва: необхідність виникнення, зміст, цілі. Концепції та принципи побудови системи національних рахунків. Основні макроекономічні показники СНР.

Тема 16. Макроекономічна нестабільність і економічне зростання

Циклічність економічного розвитку як прояв макроекономічної нестабільності. Теорії циклічних коливань. Класифікація економічних циклів за тривалістю та їх економічна характеристика. Середні цикли та їх фази. Нециклічні коливання економіки. Безробіття, його зміст, причини, види, форми. Рівень безробіття. Наслідки впливу безробіття на економіку. Економічне зростання: зміст, типи, чинники. Концепції та найпростіші моделі економічного зростання.

Тема 17. Фінансова система

Необхідність, зміст, структура та функції фінансів. Фінансова система. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і державний борг. Теорія оподаткування.

Тема 18. Кредитна система

Необхідність, зміст і принципи функціонування кредиту. Форми і функції кредиту. Кредитна система та її структура.

Тема 19. Урядове регулювання національної економіки

Об'єктивна необхідність, зміст та моделі урядового регулювання економіки. Цілі, засоби та методи урядового впливу на економіку. Основні напрями та межі урядового впливу на економіку.

Тема 20. Теоретичні аспекти ринкової трансформації економіки України

Об'єктивні передумови та напрями ринкової трансформації економіки України. Трансформація відносин власності та формування конкурентного середовища як стратегічний пріоритет ринкових перетворень. Розбудова інноваційної моделі розвитку національної економіки. Трансформація грошово-кредитної та фінансової систем України. Проблеми та перспективи інтеграції вітчизняної економіки до глобального економічного середовища.

Тема 21. Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок

Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин (МЕВ). Концепції трансформації. Всесвітній ринок товарів та послуг.

Торговельний і платіжний баланси країни. Зміст і структура світової валютної системи. Суть, причини, форми і тенденції розвитку міграції робочої сили.

Тема 22. Глобалізація економіки та загально-цивілізаційні проблеми людства

Глобалізація як закономірний процес світогосподарського розвитку. Сутність, причини, форми та тенденції розвитку міграції робочої сили. Суперечності глобалізації та її моделі. Взаємопов'язаність і передумови вирішення глобальних проблем.

3. Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Адаптація валютно-фінансових систем ризикових економік до інтеграційних процесів: монографія / Під ред. проф. Плотнікова О.В. К.: ІСЕМВ НАН України, LAT&K, 2019. 214 с.
2. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навч. посіб./ А.О. Задоя. К.: Т-во «Знання», КОО, 2018. 176 с.
3. Задорожна Н. В. Мікроекономічна теорія виробництва і витрат: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2013. 219 с.
4. Козак Ю.Г. Міжнародні фінанси: Навч. видання / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, В.В. Ковалевський. К.: Центр учбової літератури, 2017. 640 с.
5. Кокарев І. В. К 597 Основи економічної теорії : навч. посібник / І. В. Кокарев. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с
6. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. ред. С. Будаговської. К.: Основи, 2017. 518 с.
7. Пахомов Ю. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі / Ю. Пахомов, Д. Лук'яненко, Б. Губський. К.: Україна, 2017. 348 с.
8. Піндайк Р.С. Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка / Пер з англ. А. Олійника, Р. Скільського. К: Основи, 2018. 646 с.
9. Солонінко К.С. Міжнародна економіка: Навч. посібник / К.С. Солонінко. К.: Кондор, 2018. 382с.

Додаткова література

1. Дахнова О. Є. Основи економіки: практичний довідник / О. Є. Дахнова. Х.: Весна, 2008. 224 с.
2. Макроекономіка: підручник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін.; під заг. ред. О. М. Кліменко. Х.: ХНЕУ, 2008. 276 с.
3. Малахова Н. Б. Мікроекономічна теорія виробництва та витрат: навч. посібн. / Н. Б. Малахова. Х.: Вид. ХНЕУ, 2009. 180 с.
4. Олійник О. В. Зовнішнє оцінювання (підготовка). Основи економіки.

Репетитор / О. В. Олійник, І. Є. Тимченко, В. К. Щербина. Х.: Факт, 2008. 256 с.

5. Олійник О. В. Олімпіадні завдання з економіки: збірник / О. В. Олійник, І. Є. Тимченко. Х.: Веста; Вид. "Ранок", 2007. 400 с

6. Практикум з навчальної дисципліни "Макроекономіка" для студентів всіх спеціальностей усіх форм навчання / укл. О. М. Крюкова, О. М. Кліменко, М. С. Бриль та ін. Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. 108 с.

7. Реверчук С. К. Основи теорії економічної конкуренції: навч. посібн. / С. К. Реверчук, Т. С. Сива, Л. С. Ревечук. К.: Знання, 2007. 271 с.

8. Савченко А. Г. Макроекономіка : навч.-метод. посібн. для сам. вивч. дисц. / А. Г. Савченко, О. В. Пасічник. К.: ХНЕУ, 2006. 176 с.

Інформаційні ресурси:

1. www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України
2. www.rada.gov.ua – Законодавство України
3. www.worldbank.org.ru – Світовий банк
4. www.bank.gov.ua – Національний Банк України

4. Критерії оцінювання фахового вступного випробування (співбесіди) з теорії економіки

Шкала оцінювання	Шкала рейтингу за 200-бальною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
«рекомендований»	відмінно 190-200	Усі ключові поняття, старанно визначені й описані. Основні факти, що підтверджують деталі, включені й докладно описані. Немає фактичних неточностей, мають місце обґрунтованість та повнота відповіді на теоретичні та практичні питання.
	добре 160-189	Студент знаходить (добирає) і логічно поєднує більшість даних, що стосуються запитання. Досить добре використовує відповідні навички мислення. Робить обґрунтовані висновки, спираючись на дані. Більшість ключових понять добре визначено й описано. Більшість основних фактів, що підтверджують деталі, включено й досить добре описано, але має місце деяка необґрунтованість освітлення цих питань. Є невеличкі фактичні неточності.
	задовільно	Студент знаходить (добирає) і логічно

	100-159	поєднує близько половини даних, що стосуються запитання. Використовує далеко не всі відповідні навички мислення. Робить недостатньо повні висновки, спираючись на дані. Близько половини ключових понять відібрано, визначено й описано. Включено майже половину основних фактів, що підтверджують деталі. Близько половини інформації є правильною, решта хибна, неточна або відсутня.
«не рекомендований»	незадовільно 0-99	Незначну кількість ключових понять, тем, проблем, ідей відібрано, визначено й описано. Факти, що підтверджують деталі, не включено або включено недостатньо. Інформація здебільшого хибна, неточна або не стосується питання. Не відповів на поставлені питання.